

Betänkandet Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet, SOU 2024:97

Energimarknadsinspektionen (Ei) avstyrker förslagen om att sammankoppling av två eller flera interna nät som omfattas av undantag från kravet på nätkoncession ska få göras utan krav på nätkoncession och att Ei ska ges möjlighet att i vissa fall kunna medge dispens från kravet på nätkoncession. Vidare har Ei synpunkter på förslaget om informationsinsatser för främjande av energigemenskaper inom icke koncessionspliktiga elnät (IKN). Ei tillstyrker att ett ändrat och uppdaterat förordningsmotiv för tolkning av IKN-förordningen tas fram. Ei tillstyrker förslag om kapacitetskartor. Ei har inga synpunkter på övriga förslag i utredningen.

Ei:s synpunkter på förslagen redogörs för nedan.

Energimarknadsinspektionens övervägande

Sammankoppling av IKN-nät (kapitel 11 i utredningen)

Ei avstyrker förslaget om att sammankoppling av interna nät ska kunna göras utan krav på nätkoncession. Förslaget är allt för generellt i sin utformning och omfattar inte vissa nät som idag kan sammankopplas. Myndigheten är inte principiellt mot att sammankoppla IKN-nät, men det behövs mer utredning för att kunna precisera vilka nät som ska kunna sammankopplas.

Som Ei tolkar den föreslagna bestämmelsen tillåts inte sammankoppling av nät där endast överföring av el för egen räkning får ske. Det kan exempelvis vara ett ledningsnät som omfattas av det så kallade gårdsundantaget (6 § IKN-förordningen) eller belysningsnät (22 § IKN-förordningen). I Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 5 december 2023 i mål nr M 494-23 finns det i domskälen ett resonemang om att IKN-förordningen förutsätter att två icke koncessionspliktiga nät ska kunna koppla samman, såsom när el överförs till

anläggningar och byggnader som inte är avsedda som ett bostadshus och som ligger i omedelbar närhet till ett bostadshus med stöd av 6 § IKN-förordningen¹.

Den föreslagna bestämmelsen är, som nämnt tidigare, samtidigt alltför generell i sin utformning. Det är svårt att överblicka hur förslaget hänger ihop med den nuvarande IKN-förordningen, Ei anser att frågan om vilka typer av nät som kan sammankopplas utan krav på nätkoncession kräver mer utredning. Ei anser inte att förslaget kodifierar avgörandet i Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 5 december 2023 i mål nr M 494-23. Den föreslagna bestämmelsen väcker flera nya frågor, exempelvis finns det undantag i IKN-förordningen som ställer krav på lågspänning för att begränsa nätets utbredning, i vilka fall ska dessa nät kunna sammankopplas med högspänningsnät? Det är också frågan om vilka nät inom olika typer av områden som är lämpliga att sammankoppla. Det är också frågan om de sammankopplade nätens utbredning och avgränsning går att ta hänsyn till i bedömningen av beaktansvärda skäl.

Ett mer avgränsat förslag som kan förbättra möjligheterna att sammankoppla nät för att bygga energihubbar finns i rapporten Slutna distributionssystem och interna nät (Ei R2022:12) om att den producerade elen, enligt 22 a § IKN-förordningen, också skulle kunna användas för annan användning. Det förslaget har inte genomförts.

Dispensmöjlighet för nät som inte omfattas av undantag i IKN-förordningen (kapitel 11 i utredningen)

Ei avstyrker förslaget om dispensmöjligheter från kravet på nätkoncession för nät som inte omfattas av undantag i IKN-förordningen. Ei anser inte att förslaget om en dispens som gäller tills vidare är lämpligt. Vidare är förutsättningarna för dispensen inte tillräckligt tydliga.

Förslaget innebär ett avsteg från gällande dispensregel som är till för att ge tid till att lösa situationen för ledningar som kräver nätkoncession och där inte något undantag är tillämpligt. Syftet med dispensregeln idag är att sådana nät som behöver dispens på sikt ska anslutas till nät som används med stöd av nätkoncession.²

¹ Förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857)

² prop. 1996/97:136 s 53

Förslaget behöver utredas mer för att ta fram en rättssäker och förutsägbar lösning. Tillämpningen av en dispensregel bör endast ske när behovet är påkallat. Att tillämpningen ska vara restriktiv behöver tydliggöras, exempelvis genom att det bör krävas särskilda skäl på det vis som har föreslagits i SOU 2019:30³. Om dispensen endast behövs under en begränsad tid kan en dispensregel vara en bra lösning, men Ei avstyrker förslag som möjliggör att dispensen gäller tills vidare. Det bör i stället tas fram ett nytt undantag i IKN-förordningen. När det är frågan om mer permanenta lösningar är det bättre att ha det som en undantagsregel i IKN-förordningen.

Ei anser att förslagets konsekvenser inte är tillräckligt utredda. Ärendemängden och handläggningstiden kommer sannolikt att öka, inte bara på grund av att det är frågan om ett helt nytt ansökningsförfarande, utan att den som söker dispens/undantag från kravet på nätkoncession kommer slentrianmässigt skicka in både ansökan om dispens och begäran om bindande besked. Det blir två ärenden som måste hanteras var för sig för ett och samma ledningsnät. Genomförs förslaget kan det medföra att Ei behöver mer resurser.

Informationsinsatser för främjande av energigemenskaper inom icke koncessionspliktiga elnät (kapitel 11 i utredningen)

I utredningen föreslås också att informationsinsatser ska göras för att främja energigemenskaper som är anslutna till icke koncessionspliktiga nät. Ei förordar att ta fram godkända typfall för energigemenskaper i samband med att det tas fram för andra områden. Tekniska och ekonomiska krav samt andra regelmässiga krav påverkar vad som kan bli ett godkänt typfall. Vidare har Ei en hemsida⁴ med information om vilka ledningsnät som omfattas av undantag från kravet på nätkoncession som hålls uppdaterad med gällande beslut och praxis, så för att förslaget ska uppnå sitt syfte behöver godkända typexempel för IKN-nät tas fram samtidigt som för andra områden.

Kapacitetskarta (kapitel 12 i utredningen)

Ei tillstryker förslaget i kapitel 12 i utredningen om att samtliga elnätsföretag ska offentliggöra en kapacitetskarta. Ei ser positivt på att Ei får ett bemyndigande att meddela föreskrifter om undantag från kraven om kapacitetskarta. Ei delar utredningens bedömning att utgångspunkten bör vara att alla distributionsnätsföretag tar fram och publicerar en kapacitetskarta, men att det

³ Se s 94-96.

⁴ [Undantag från kravet på nätkoncession \(IKN\) - Energimarknadsinspektionen](#)

samtidigt inte kan uteslutas att det kan finnas skäl att undanta vissa nätföretag från skyldigheten. Med den föreslagna bestämmelsen kan Ei både föreskriva om generella undantag som nätföretaget inte behöver ansöka om och undantag efter ansökan från nätföretaget.

Vidare ser Ei att vi kommer behöva mer resurser om Ei får i uppgift att meddela föreskrifter om de närmare reglerna för en kapacitetskarta. Ei delar utredningens bedömning att arbetet kommer kräva omkring två årsarbetskrafter under ett års tid. Därutöver kommer Ei behöva resurser för att bedriva tillsyn.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Ulrika Hesslow. Vid den slutliga handläggningen deltog även ställföreträdande generaldirektören och chefsekonom Therése Hindman Persson, expert Lars Tedebrand, avdelningschefen Tommy Johansson, enhetschefen Carl Johan Wallnerström, juristen Louise Hultmark samt analytikern Maria Dalheim, föredragande.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Ulrika Hesslow

Maria Dalheim

Remissvaret publiceras på Ei:s webbplats.

2025-05-07

2025-100643-0003